

*its connection with training; purposeful act and interest; classification of learning; learning components; types of initial goals; the project method; classification of the project method; advantages and disadvantages of the project method. Moreover, the article provides information about approbation of the above-noted pedagogical ideas in teaching foreign languages at the medical university. As for the future research, it will be the study of the practical use of W. H. Kilpatrick's pedagogical ideas in the system of higher medical education – in the process of students' professional training.*

*All in all, W. H. Kilpatrick was a talented educator who made a significant contribution to world pedagogy, and the project method became one of the main means in education at different levels.*

**Keywords:** *pedagogical ideas, W. H. Kilpatrick, project method, project classification, teaching, foreign languages, recommendations, medical university.*

УДК 378.147:004:795

**Світлана Лобода**

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна  
ORCID ID 0000-0003-3102-0381

**Велскоп Войцех**

Вища школа бізнесу і наук  
про здоров'я, м. Лодзь, Республіка Польща  
ORCID ID 0000-0002-9457-0586

**Світлана Денисенко**

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна  
ORCID ID 0000-0001-8785-7784  
DOI 10.24139/2312-5993/2017.07/200-211

## **ПРИЙОМИ АКТИВІЗАЦІЇ УВАГИ В МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСАХ**

*У статті розглядається проблема врахування закономірностей уваги при проектуванні мультимедійних освітніх ресурсів. Визначено виключно важливу роль використання мультимедійних освітніх ресурсів у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців видавництва і поліграфії, зважаючи на специфіку навчальних дисциплін і вимог, що висувуються до спеціалістів сучасної видавничо-поліграфічної галузі. Визначено роль уваги як головного чинника успішної реалізації навчальної діяльності й умови усвідомленого сприйняття, застосування і запам'ятовування студентами навчального матеріалу. Визначено та обґрунтовано прийоми активізації уваги при проектуванні та практичному використанні мультимедійних освітніх ресурсів. Наведено приклади авторських ресурсів, де реалізовано визначені прийоми.*

**Ключові слова:** *інформаційно-комунікаційні технології, мультимедійне освітнє середовище, увага, прийоми активізації уваги.*

**Постановка проблеми.** Упровадження в навчальний процес вищих навчальних закладів новітніх засобів навчання на основі інформаційно-комунікаційних технологій, виступає однією з важливих умов підвищення якості підготовки майбутніх фахівців видавництва і поліграфії. Адже сучасна видавничо-поліграфічна галузь – це високотехнологічна сфера діяльності, і

випускник вишу має володіти низкою комплексних компетентностей, заснованих на інтегрованих знаннях зі спеціальних дисциплін, обчислювальної техніки, програмування. Реалізувати це, використовуючи лише традиційні підходи до навчального процесу, наразі є практично неможливим. Відтак, постає потреба пошуку шляхів подолання невідповідності запиту ринку праці і стану підготовки майбутніх фахівців, що можливо подолати, використовуючи в навчальному процесі мультимедійні освітні ресурси.

Проте, лише сам факт наявності мультимедійних освітніх ресурсів не є гарантією забезпечення якості навчання. Важливо, щоб студентам було цікаво навчатися, щоб вони свідомо засвоювали навчальний матеріал і зосереджували свою психічну діяльність на навчанні. Тобто, важливо, щоб на навчальних заняттях із застосуванням мультимедійних освітніх ресурсів ураховувалася така форма організації свідомості, як увага. Адже увага є однією з важливих умов успішного навчання студентів: сприйняття навчального матеріалу, його осмислення й міцне засвоєння можливі лише за умови зосередженого ставлення студентів до своєї роботи.

**Аналіз актуальних досліджень.** Роль уваги в навчальному процесі виступала предметом дослідження низки науковців. Сутність уваги, як психічного процесу, досліджували Ю. Дормашев, А. Лурія, В. Романов, С. Рубінштейн, О. Тихомиров та ін. Роль уваги в процесі навчальної діяльності вивчали П. Гальперін, В. Бодрова та ін. Проблема активізації уваги в навчальній діяльності студентів розкривали у своїх працях С. Кондратюк, М. Ірчишина, Н. Нікітіна, О. Палюх та ін.

Аналіз наукових праць показав, що увага займає особливе місце з-поміж усіх психічних процесів і станів. І немає жодного сумніву в тому, що увага виступає основною умовою успішності будь-якої інтелектуальної діяльності, особливо навчальної. Причому, зв'язок уваги й навчальної діяльності двобічний, з одного боку, якість навчання, рівень засвоєння навчального матеріалу залежить від уваги, з іншого, вона розвивається й виховується у процесі навчання. Увага характеризується низкою певних особливостей, які необхідно враховувати при проведенні викладачем навчальних занять, що детально досліджено науковцями, зокрема, М. Добриніним.

Однак, як урахувати властивості уваги, сприяти зосередженню студентів на навчальному матеріалі, свідомо ними засвоювати інформацію за умов використання мультимедійних освітніх ресурсів, наразі висвітлено недостатньо.

**Мета статті** полягає в розкритті питання проектування й використання мультимедійних освітніх ресурсів з урахуванням особливостей уваги, зважаючи на специфіку професійної підготовки майбутніх фахівців видавництва й поліграфії.

**Методи**, що використовувалися в дослідженні: теоретичні – аналіз психолого-педагогічної літератури, узагальнення та систематизація отриманих теоретичних даних; практичні – проектування (для створення мультимедійних освітніх ресурсів).

**Виклад основного матеріалу.** Підготовка майбутніх фахівців видавництва і поліграфії у вищому навчальному закладі має відповідати зростаючим вимогам галузі, якій потрібні висококваліфіковані фахівці, що володіють інтегрованими знаннями і вміннями. До найважливіших професійних якостей фахівця видавництва і поліграфії належить уміння виготовляти якісну видавничу продукцію з використанням широкого арсеналу засобів і прийомів, застосовуючи сучасне програмне забезпечення і враховуючи специфіку всього технологічного процесу.

Якнайкраще сприятимуть формуванню професійних навичок майбутньої діяльності студентів-поліграфістів застосування в початковому процесі сучасних технологій, зокрема, мультимедійних освітніх ресурсів. Використання мультимедійних освітніх ресурсів обумовлено особливостями змісту навчальних дисциплін, що потребують включення значного обсягу достатньо різномірної інформації: схем, графіків, технічних рисунків, фотозображень, відео, анімації, аудіофрагментів та 3D-об'єктів. Наприклад, дисципліна «Теорія кольору» стає більш цікавою та зрозумілою для студентів, коли звична розповідь викладача доповнюється відеодемонстрацією процесів синтезу кольору або функціонування таких приладів кольоровимірювання, як денситометр чи спектрофотометр. А викладання дисципліни «Основи технічної естетики та дизайну» складно уявити без використання великої кількості зображень, що демонструють дизайнерські рішення в оформленні різної поліграфічної продукції. Засвоєння матеріалу з дисциплін «Додрукарське опрацювання інформації», «Видавнича справа і технічне редагування» буде ефективнішим, із включенням відеоматеріалів, що наочно демонструватимуть різні види друку чи протікання видавничо-поліграфічних процесів, що важко засвоїти лише з опису викладача. Використання 3D-об'єктів дозволить показати студентам об'єкти та явища, важкодоступні для вивчення в умовах звичайного навчального процесу. Зокрема, 3D-моделі дозволяють ознайомитися з будовою пристроїв ззовні та зсередини, детально розібрати кожний елемент обладнання, дізнатися його функціональне призначення, технічні характеристики. Окрім того, всі навчальні дисципліни, спрямовані на підготовку фахівців видавництва і поліграфії, характеризуються надзвичайно великим обсягом інформації, що невпинно зростає, відповідно до інтенсифікації науково-технічного прогресу в сучасному світі, а мультимедійні технології надають можливість структуровано представити великі обсяги інформації у зручному для сприйняття вигляді.

Однак, задіяння лише технічних можливостей мультимедіа не дасть необхідного дидактичного результату, у професійній підготовці постає проблема пошуку способів їх підсилення. Як зазначено у праці [1], вища школа стоїть на шляху інтенсифікації процесу навчання, що розглядається як система технологічних прийомів, які дають можливість задіяти резервні можливості особистості студента для підвищення ефективності навчально-пізнавального процесу. І чи не головним фактором тут виступає активізація уваги студентів. Адже увага, не будучи самостійним психічним процесом і властивістю особистості, є неодмінним компонентом будь-якої практичної діяльності, засобом вираження інтересу, спрямованості особистості.

Увага є важливою основою протікання всіх психічних процесів, задіяних у навчальній діяльності, оскільки сприймання, пам'ять, мислення носять вибірковий та направлений характер. Увага – це психофізіологічний процес, стан, що характеризує динамічні особливості пізнавальних процесів [2]. Саме увага обумовлює вибірковість та усвідомленість сприйняття, застосування і запам'ятовування повідомлень, що поступають із зовнішнього світу, та успішну реалізацію будь-якого виду діяльності.

У навчальній діяльності увага відіграє суттєву роль: регулює та контролює діяльність, забезпечує відбір значимих для навчання збудників та ігнорування несуттєвих, другорядних; утримує діяльність до досягнення поставлених цілей. Якість уваги залежить від індивідуальних особливостей людини, змісту навчального матеріалу, об'єму інформаційного повідомлення, умов реалізації навчальної діяльності.

У мультимедійних освітніх ресурсах важливо створити умови для активізації уваги в засвоєнні знань, особливо при віддаленому навчанні, коли викладач не має змоги особисто контролювати цей процес. Цьому значною мірою сприятиме характер проектування мультимедійного контенту за умов урахування особливостей уваги.

Увага буває мимовільною, довільною й післядовільною. Мимовільна увага – це зосередження на об'єкті в силу його певних особливостей. При сприйнятті навчального матеріалу студенти не прикладатимуть значних зусиль, якщо застосувати певних прийомів при оформленні мультимедійних освітніх ресурсів [1; 2; 3; 4].

***Різноманітність форм представлення навчального матеріалу.*** Одноманітність завжди швидко викликає втому, тому необхідно урізноманітнювати сприймання навчального матеріалу. Застосування мультимедійних ресурсів якнайкраще може реалізувати це положення, оскільки технологія мультимедіа передбачає можливість представляти контент різними способами, залучаючи різні сенсорні системи. Викладач може не тільки розповідати навчальний матеріал, а й виносити певні положення на екран, демонструвати зображення, відео, включати звуковий супровід, відтак, студент конспектує на слух, переписує з екрану,

зарисовує схеми чи заповнює таблиці, самостійно шукає відповіді на запитання після перегляду відео.

**Зміна дії подразника мимовільно повертає увагу.** Мультимедійні технології якнайповніше можуть реалізувати цей прийом за рахунок застосування анімації та різних анімаційних ефектів (миготіння, тремтіння, пересування тощо). Так, при проведенні лекційних занять можна використовувати мультимедійні презентації, у яких передбачити анімаційні переходи між окремими слайдами, щоб повертати увагу студентів у ході розповіді викладача. Також, можна спроектувати контент так, щоб поступово виділялись (кольором, підкресленням, обведенням тощо) потрібні елементи, повертаючи увагу до найголовнішого (рис. 1).

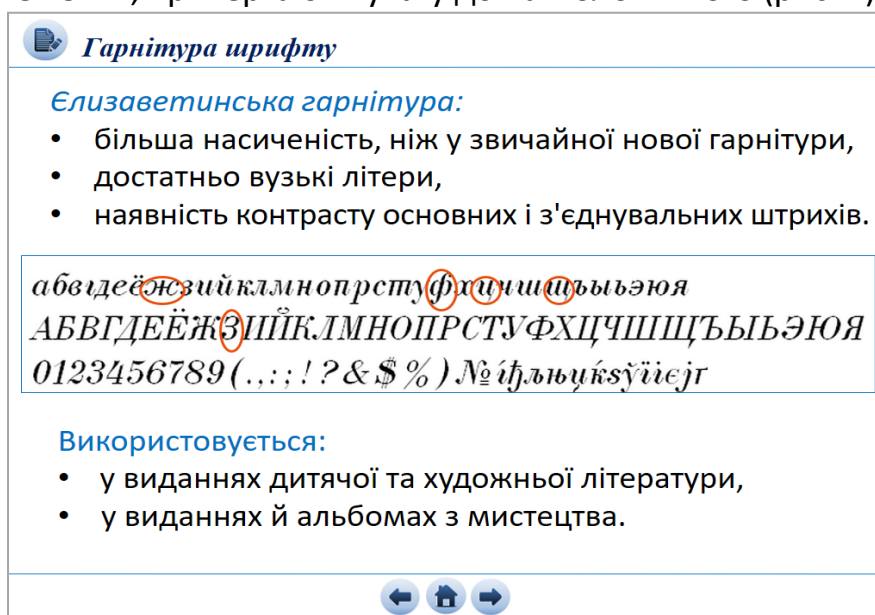


Рис. 1. Приклад фрагменту ресурсу

Варто пам'ятати, що довга тривалість анімаційних ефектів може роздратовувати, набридати, втомлювати зір, тому анімація чим коротша, тим ефективніша.

**Інтенсивність подразника.** Будь-який сильний подразник (різкий звук, яскраве світло) повертає увагу людини. Особливу роль у поверненні уваги грає контраст подразників. Розповідаючи навчальний матеріал, викладач може підвищити, сповільнити темп мови, змінити інтонацію і цим викликати мимовільну увагу до важливої частини матеріалу. При створенні мультимедійних освітніх ресурсів важливо виважено підходити до оформлення, правильно підбирати колірну гамму, схему композиційної побудови, урахувувати принципи та елементи дизайну, акцентуючи найголовніше у представленому матеріалі. Можна задіяти звукові ефекти при перегортанні слайдів, виділення кольором чи композиційно окремих фрагментів матеріалу, на яких важливо загострити увагу студентів (рис. 2).

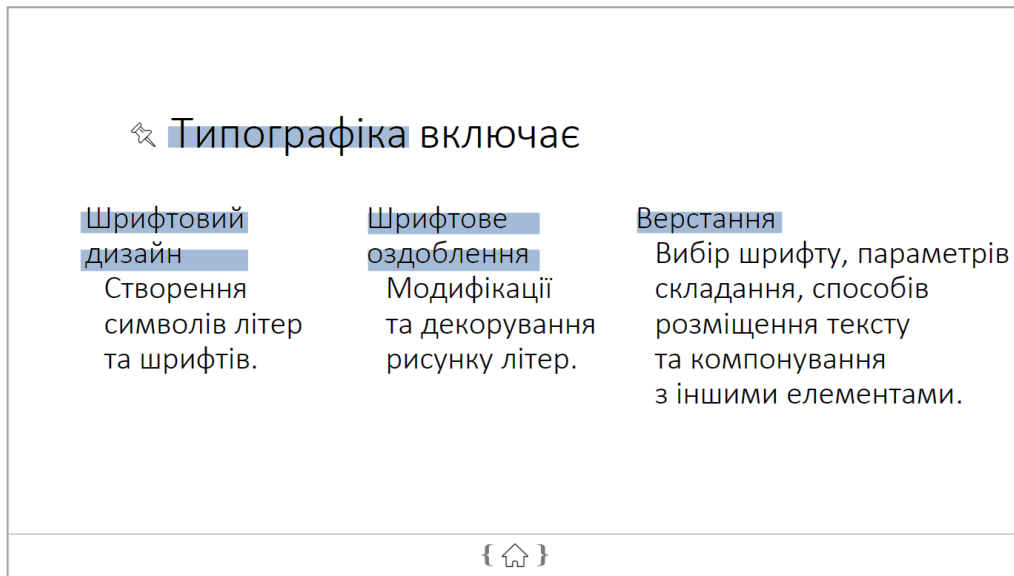


Рис. 2. Приклад фрагменту ресурсу

**Зосередженню уваги сприяє новизна подразника.** Застосування нових прийомів у поданні навчального матеріалу, відхід від усталених і звичних форм, нестандартні кроки здатні «пробудити» увагу, зосередити на розповіді викладача.



Рис. 3. Приклад фрагменту ресурсу

**Емоційність контенту.** Предмети, що викликають у процесі пізнання яскравий емоційний тон, зумовлюють мимовільне зосередження уваги. Тому для виділення головного в навчальному матеріалі потрібно використовувати гармонійні кольори, приємні звукові ефекти, мелодії, зображення, що можуть спонукати виникнення різного спектру емоцій, від подиву до захоплення (рис. 4).

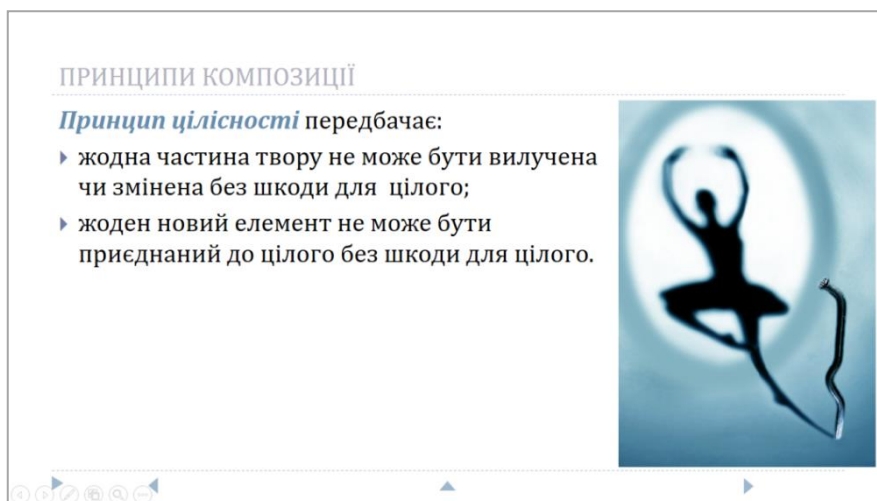


Рис. 4. Приклад фрагменту ресурсу

**Велике значення в привертанні уваги мають інтелектуальні, естетичні і моральні відчуття.** Предмет, що викликає в людини здивування, враження, на тривалий час привертає увагу. Відтак, при поданні навчального матеріалу доцільно застосовувати якісні, високохудожні, естетичні ілюстрації, що викликать у студентів певний естетичний відгук, направлятимуть мисленеву діяльність на глибоке усвідомлення предмету вивчення. Наприклад, при викладанні дисципліни «Основи технічної естетики і дизайну» навчальною програмою передбачено засвоєння принципів і прийомів композиційного оформлення різних видів видань, відтак, при створенні мультимедійних освітніх ресурсів доцільно наводити найкращі зразки поліграфічної продукції (рис. 5).

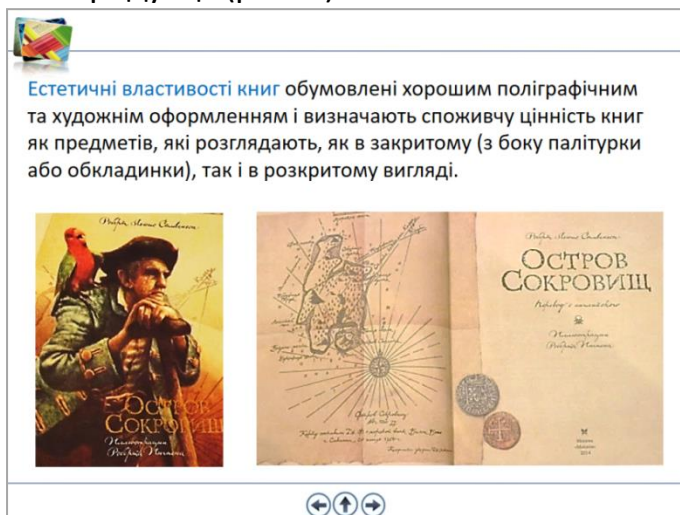


Рис. 5. Приклад фрагменту ресурсу

Пробудження моральних відчуттів можливе з використанням для демонстрації таких зразків поліграфічної продукції, що обов'язково віднайдуть відгук у студентів. Так, при розгляді теми «Плакат» в електронному посібнику можна навести велику кількість прикладів

вітчизняних плакатів, які не лише допоможуть розкрити питання заняття й наочно підкріпити текстовий матеріал, а й побічно продемонструють студентам красу і велич Батьківщини, пробудять любов до рідної мови, спонукатимуть до турботи про землю (рис. 6).

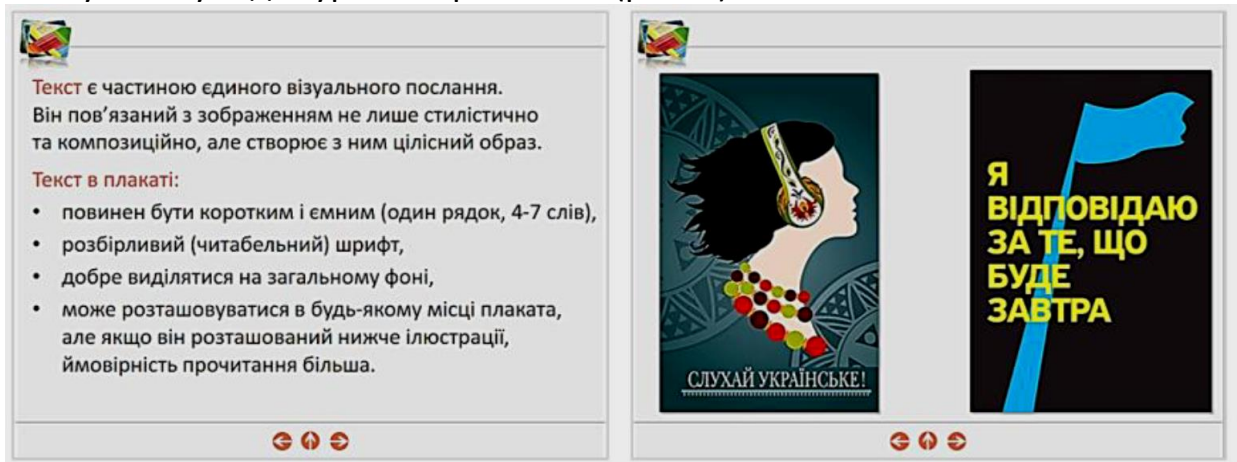


Рис. 6. Приклад фрагменту ресурсу

**Інтерес.** Однією з важливих причин тривалої мимовільної уваги виступає інтерес. Безпосередня зацікавленість тим, що відбувається, пов'язана з відчуттями. Сильний інтерес робить відповідні сигнали домінуючими, гальмуючи при цьому дію побічних подразників, які не перебувають у сфері інтересів людини, тому контент має бути цікавим, а не сухим і одноманітним. Щоб викликати інтерес студентів і привернути їх увагу до навчального матеріалу, доцільно наводити оригінальні приклади, факти, ілюструвати розповідь захопливими ілюстраціями. Наприклад, на вступному лекційному занятті «Композиція, рисунок, перспектива», щоб зацікавити студентів новою навчальною дисципліною, було продемонстровано приклади застосування творів видатних художників у різних видах графічного дизайну (рекламі, плакаті, дизайні етикетки і упаковки) (рис. 7).

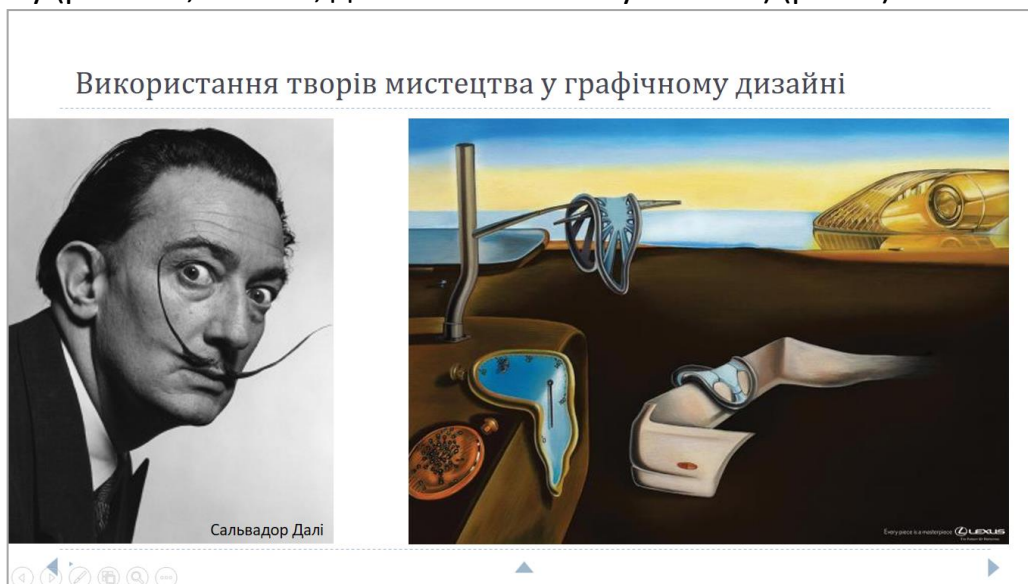


Рис. 7. Приклад фрагменту ресурсу



Викликати інтерес студентів до теми, що буде розглядатися, можна завдяки використанню незвичних, яскравих, неординарних засобів. Це можна реалізувати за рахунок подачі цікавого історичного факту, цікавої інформації щодо тематики даного заняття, прикладів з літератури, науки тощо, застосувавши влучну цитату, яскраве зображення чи захопливе відео (рис. 8).

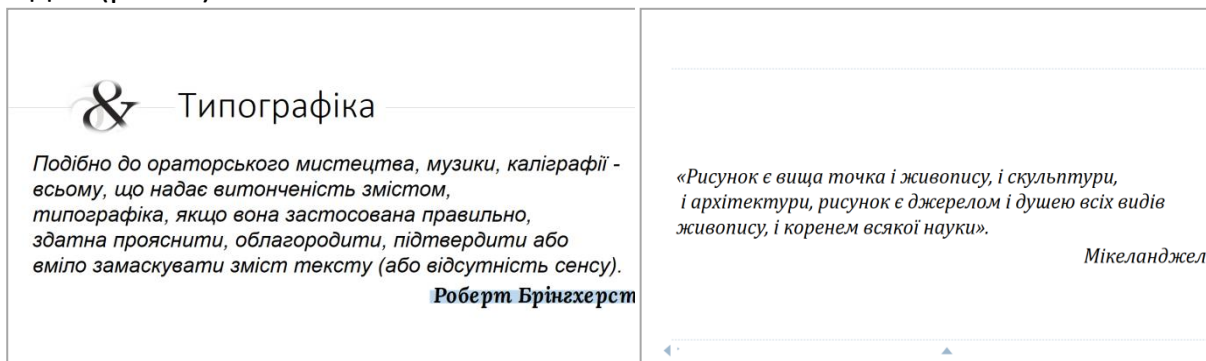


Рис. 8. Приклад фрагменту ресурсу

Навчання – це праця, недопустимо будувати навчальний процес лише на мимовільній увазі, виключно важливого значення набуває довільна увага. Довільна увага – це свідоме регулювання зосередження на об'єкті, кероване вимогами діяльності [5]. При довільній увазі зосередження відбувається на тому, що необхідно робити: засвоювати навчальний матеріал, виконувати завдання, розв'язувати задачі тощо. Довільній увазі властива активність та вольові зусилля.

Особам, які навчаються, часто приходиться зосереджуватися не на тому, що цікаве і приємне, а на тому, що потрібно робити. Довільна увага потребує вольових зусиль, що переживаються як напруження, мобілізація сил на вирішення поставленої задачі. Вольові зусилля необхідні, щоб зосередитися на об'єкті пізнання й діяльності, не відволікатися і не помилятися. Студенти під час навчально-виховного процесу самостійно активізують свою довільну увагу, бо ставлять за мету бути уважними та докладати зусиль зберігати увагу протягом тривалого часу. Потрібно виробити у студента появу довільної уваги без мети та без зусиль, а це можливо завдяки усвідомленню ним важливості навчального процесу [6].

При організації контенту мультимедійних освітніх ресурсів необхідно сприяти довільному зосередженню на навчальному матеріалі. Цьому допоможуть дотримання певних правил.

**Практична діяльність тих, хто навчається.** Зосередження уваги на розумових діях полегшується, якщо в пізнання включена практична діяльність. Важливо надати студентам можливість під час занять активно працювати: не лише слухати і конспектувати лекційний матеріал, а й читати, робити схематичні зарисовки, проводити спостереження, самостійно вирішувати завдання. У мультимедійних освітніх ресурсах цієї

умови легко дотримуватися, оскільки мультимедіа дозволяє різноманітними засобами представляти матеріал та надавати можливість активно оперувати поданим контентом: зупиняти перегляд, повертатися чи переходити до потрібного місця.

**Психічний стан тих, хто навчається.** Важливою умовою підтримки довольної уваги є психічний стан людини. Втоmlеній людині набагато важче зосереджуватися, ніж бадьорій та активній. Відповідне оформлення мультимедійних освітніх ресурсів, з урахуванням ергономічних та психологічних показників, покликане максимізувати позитивні психічні стани особи, яка навчається, підвищити її самопочуття, активність, настрій та знизити втому при реалізації навчання із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій.

**Уникнення сторонніх подразників.** Емоційне збудження, викликане сторонніми для виконання навчальної роботи причинами, значно послаблює довольну увагу. У зв'язку з цим, при оформленні мультимедійних освітніх ресурсів варто акцентувати навчальний матеріал, а не використовувати елементи прикрашування, уникати емоційної надлишковості, виконання сторонніх дій.

Усвідомлене зосередження на певних повідомленнях потребує значних вольових зусиль і втомлює через 20 хв. Проте, якщо навчальний матеріал цікавий, захоплює особу, яка навчається, вона втягується в діяльність, у неї зберігається цілеспрямованість, знижується втома, напруження. Це ознаки післядвольної уваги – найбільшо ефективною і тривалою в навчальній діяльності.

**Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.** Таким чином, ефективність використання сучасних освітніх технологій у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців значним чином залежить від якості створюваних ресурсів. Важливою умовою є врахування закономірностей уваги як головного фактору забезпечення вибіркової та усвідомленості сприйняття, застосування й запам'ятовування навчального матеріалу. При організації контенту мультимедійних освітніх ресурсів необхідно сприяти зосередженню на навчальному матеріалі та дотримуватися низки прийомів: різноманітність форм представлення навчального матеріалу; зміна дії подразника; інтенсивність подразника; новизна подразника; емоційність контенту; інтелектуальні, естетичні і моральні відчуття; інтерес; практична діяльність тих, хто навчається; позитивний психічний стан тих, хто навчається; уникнення сторонніх подразників.

Перспективи подальших наукових розвідок полягають у вивченні теоретичних та методичних засад створення всіх компонентів освітнього середовища професійної підготовки майбутніх фахівців видавництва і поліграфії у вищих навчальних закладах.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Нікітіна, Н. *Засоби активізації уваги студентів ВНЗ при вивченні іноземної мови*. Режим доступу: <http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/22.pdf> (Nikitina, N. *Means of activating the attention of students of universities in studying a foreign language*. Retrieved from: <http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/22.pdf>)
2. Столяренко, Л. Д. (2000). *Основы психологии*. Ростов-на-Дону: Феникс (Stoliarenko, L. D. (2000). *Fundamentals of psychology*. Rostov-on-Don: Phoenix).
3. Палюх, О. М. *Роль уваги в засвоєнні студентами навчального матеріалу*. Режим доступу: [http://www.psyh.kiev.ua/Роль\\_уваги\\_в\\_засвоєнні\\_студентами\\_навчального\\_матеріалу](http://www.psyh.kiev.ua/Роль_уваги_в_засвоєнні_студентами_навчального_матеріалу) (Paliukh, O. M. *The role of attention in mastering academic material*. Retrieved from: [http://www.psyh.kiev.ua/Rol'\\_uvahy\\_v\\_zasvoyenni\\_studentamy\\_navchal'noho\\_materialu](http://www.psyh.kiev.ua/Rol'_uvahy_v_zasvoyenni_studentamy_navchal'noho_materialu)).
4. Лунь, Цюянь. (2017). *Формування художньо-виконавської уваги студента-вокаліста: методичний аспект*. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 5 (69), 271–281 (Lun, Tsiuan (2017). *Formation of the artistic and performing attention of the student-vocalist: the methodological aspect*. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 5 (69), 271–281).
5. *Психологическая характеристика внимания и его роль в организации обучения*. Режим доступу: <https://didaktica.ru/psixologicheskie-osnovy-obucheniya/164-psixologicheskaya-karakteristika-vnimanija-i-ego.html> (*Psychological characteristic of attention and its role in the organization of training*. Retrieved from: <https://didaktica.ru/psixologicheskie-osnovy-obucheniya/164-psixologicheskaya-karakteristika-vnimanija-i-ego.html>).
6. Кондратюк, С. М. *Особенности сенсорной моторной внимательности студентов-первокурсников как одна из условий успешности обучения*. Режим доступу: <http://ap.uu.edu.ua/article/355> (Kondratyuk, S. M. *Features of sensory-motor attention of students-freshmen as one of the conditions of successful study*. Retrieved from: <http://ap.uu.edu.ua/article/355>).

## РЕЗЮМЕ

**Лобода Светлана, Войцех Велскоп, Денисенко Светлана.** Приемы активизации внимания в мультимедийных образовательных ресурсах.

В статье рассматривается проблема учета закономерностей внимания при проектировании мультимедийных образовательных ресурсов. Определена исключительно важная роль использования мультимедийных образовательных ресурсов в процессе профессиональной подготовки будущих специалистов издательства и полиграфии, учитывая специфику учебных дисциплин и требований, предъявляемых к специалистам современной издательско-полиграфической отрасли. Определена роль внимания как главного фактора успешной реализации учебной деятельности и условия осознанного восприятия, применения и запоминания студентами учебного материала. Выведены и обоснованы приемы активизации внимания при проектировании и практическом использовании мультимедийных образовательных ресурсов. Приведены примеры авторских ресурсов, где реализованы описанные приемы.

**Ключевые слова:** информационно-коммуникационные технологии, мультимедийная образовательная среда, внимание, приемы активизации внимания.

## SUMMARY

**Loboda Svetlana, Welskop Wojciech, Denisenko Svetlana.** Techniques of attention activation in a multimedia educational resources.

*In the article the problem of consideration of the laws of attention when designing multimedia educational resources is highlighted. The importance of using multimedia educational resources in the process of professional training of the future specialists of publishing and printing is determined. The specifics of educational disciplines and requirements for specialists of the modern publishing and printing industry are described. The modern publishing and printing industry is a high-tech sphere of activity, and a graduate of the university must have a number of complex competences based on integrated knowledge of special disciplines, computer science, programming.*

*The most important professional qualities of a specialist in publishing and printing include the ability to produce quality publishing products using a wide arsenal of tools and techniques, using modern software and taking into account the specifics of the entire technological process. The best way to develop professional skills of the future activity of students is to apply modern technologies, in particular, multimedia educational resources.*

*The use of multimedia educational resources is due to the peculiarities of the content of the disciplines that require inclusion of a considerable amount of heterogeneous information: diagrams, graphs, technical drawings, photographs, videos, animations, audiofragments and 3D objects.*

*The article describes the role of attention, as the main factor in the successful implementation of educational activities and the conditions of conscious perception, application and memorization of learning material. In multimedia educational resources it is important to create the conditions for activation of attention. The methods of intensifying attention at designing and practical use of multimedia educational resources are determined and substantiated. The following factors are important for activating spontaneous attention: variety of presentation forms of educational material; change of the effect of the stimulus; intensity of stimulus; focusing on the novelty of the stimulus; emotionality of the content; intellectual, aesthetic and moral feelings; interest. Also important are the following points: practical activity of students; mental state of students; avoiding third-party stimuli. The article gives examples of author's resources, where certain methods of attention activation are implemented.*

**Key words:** *information-communication technologies, multimedia educational environment, attention, methods of activation of attention.*

УДК 378.22:005.336.5:451

**Людмила Мільто**

Інститут педагогічної освіти

і освіти дорослих НАПН України

ORCID ID 0000-0001-5454-7085

DOI 10.24139/2312-5993/2017.07/211-224

## РОЛЬ ГОЛОВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ В РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

*У статті розкрито вплив Головного педагогічного інституту на розвиток ідей педагогічної майстерності вчителя, схарактеризовано особливості науково-педагогічної діяльності професорів інституту; творчого внеску окремих викладачів у*